

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 75/2010-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. februára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť M. P. a N. P., obaja bytom D., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru, Úradu justičnej a kriminálnej polície, odboru justičnej polície Košice v konaní vedenom pod ČVS: ORP-1962/6-OJP-KE-2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. P. a N. P. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. februára 2010 doručená sťažnosť M. P. (ďalej len „sťažovateľ“) a N. P. (ďalej len „sťažovateľka“, spolu ďalej len „sťažovatelia“), obaja bytom D., ktorou namietali porušenie základného

práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru, Úradu justičnej a kriminálnej polície, odboru justičnej polície Košice (ďalej len „okresné riaditeľstvo“) v konaní vedenom pod ČVS: ORP-1962/6-OJP-KE-2008.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia 9. mája 2008 podali Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „špeciálna prokuratúra“) trestné oznámenie pre podozrenie zo spáchania trestného činu nepravdivého znaleckého posudku PhDr. I. G.

Trestné oznámenie sťažovateľov bolo špeciálnou prokuratúrou odstúpené Okresnej prokuratúre Košice II (ďalej len „okresná prokuratúra“), ktorá ho následne odovzdala na vybavenie okresnému riaditeľstvu.

Vyšetrovateľ okresného riaditeľstva uznesením ČVS: ORP-1962/6-OJP-KE-2008 z 30. septembra 2008 odmietol uvedené trestné oznámenie, proti čomu podali sťažovatelia 24. októbra 2008 sťažnosť. Dozorujúci prokurátor okresnej prokuratúry uznesením č. k. 1 Pv 846/2008-14 z 10. marca 2009 sťažnosti vyhovel, uznesenie vyšetrovateľa okresného riaditeľstva zrušil a nariadil mu, aby vo veci prečinu nepravdivého znaleckého posudku, tlmočnického úkonu a prekladateľského úkonu [§ 347 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“)] znova konal.

Podľa názoru sťažovateľov vyšetrovateľ okresného riaditeľstva v označenej trestnej veci nekoná a svojou nečinnosťou spôsobuje prietahy v konaní, čím dochádza k porušovaniu nimi označených práv.

Sťažovatelia svoje tvrdenia odôvodnili takto:

«... Uznesením, vyšetrovateľ... odmietol začať trestne stíhanie... vo veci vyhotovenia nepravdivého znaleckého posudku pričom uviedol, že „predvolával“ sťažovateľov 18. 8. 08 a 3. 9. 08 - práve v období, keď sťažovatelia mali dovolenku a žiadne predvolania im doručené neboli.

Pričom sťažovatelia k dodatočnému tres. ozn. priložili všetky dôkazy, a uviedli, že originál nepravdivého znaleckého posudku sa nachádzala na UBOK v Košiciach, ale aj tak kpt. Mgr. I. H. dôkazy neskúmal a vo veci nevypočul ani jediného svedka. ...

Dňa 7 apríla 2009 podala sťažovateľka do podateľni OR PZ Úradu Jus. a Kr. P žiadosť o zabezpečenie dôkazov vo veci trestného činu znalca a o vypočutí oznamovateľov. ...

Po podaní tejto žiadosti vyšetrovateľ... v apríli 2009 telefonicky predvolal oznamovateľov, a ich predbežne, bez zapisovania, vypočul, zoznámil sa z preloženými listinnými dôkazmi, ale sa odvolal na absenciu času kvôli dovolenke, s prísľubom, že oznamovateľov opakovane predvolá, vypočuje, a prevezme listinné dôkazy do spisu najneskôr v máji 2009. ...

Do dnešného dňa po jednom polooficiálnom stretnutí s vyšetrovateľom... sťažovatelia vo veci konania pismo znalca neboli predvolaní, ani vypočutí, a to po uplynutí 19 mesiacov odo dňa podania nášho dodatočného trestného oznámenia smerujúceho proti organizovanej skupine, v časti postupu znalca... a po uplynutí 11 mesiacov odo dňa vydania Uznesenia prokurátora, ktorý nariadil vyšetrovateľovi vo veci konať.

Sťažovatelia sa snažili o nápravu a dňa 25. 08. 2009 podali v súhlase s § 31, 32 Zákona o Prokuratúre... Generálnej prokuratúre sťažnosť na prieťahy v konaní polície, na neefektívnosť konania, ktoré spôsobili stav právnej neistoty, a žiadosť o nápravu...

Odpoveď na toto podanie od generálnej prokuratúry sťažovatelia nedostali.

Dňa 11. 12. 2009 podali sťažovatelia v súhlase s § 31, 32 Zákona o Prokuratúre... Generálnej prokuratúre podnet na prešetrenie postupu vyšetrovateľa a okresného prokurátora a sťažnosti na prieťahy v konaní a na neefektívnosť policajného konania.

Oznámením zo dňa 29. 12. 2009 Generálna prokuratúra informovala sťažovateľov pod č. j. IV/3 GPt 33/08-15 o postúpení ich sťažnosti a dožiadaní do Krajskej prokuratúry v Košiciach, pričom Krajská prokuratúra do dnešného dňa na podania sťažovateľov neodreagovala. ...

Do dnešného dňa sťažovatelia neboli predvolaní vyšetrovateľom, a nedosiahli nápravu vo veci konania polície...

Polícia, v časti prešetrenia postupu znalca... nekonala, nekoná, ani nie je predpoklad, že konať bude.

Nečinnosťou a pracovnou letargiou vyšetrovateľ spôsobuje ničím neopodstatnené prieťahy v konaní, zbavuje sťažovateľov práva na právnu a inú ochranu, pričom samotné vyšetrovanie z týchto dôvodov stráca efektívnosť, a dôkazy sa maria.

Nečinnosť polície sťažovatelia považujú za nesprávny úradný postup osôb verejnej moci, ktoré mali a museli ochrániť v mene štátu ich základne práva, a poskytnúť právnu ochranu, čoho doposiaľ sa nestalo a čo privádza:

- k neefektívnemu a nedostatočnému konaniu...,*
- k takým prieťahom v policajnom konaní, ktoré sú neprimerané...,*
- k prehĺbeniu stavu právnej neistoty sťažovateľov a k zvýšeniu spôsobených im ujem a škôd. ...*

Sťažovatelia majú za to, že sa ich cielene pokúsila podvodným a nehanebným konaním obráť doslova o celý majetok, dobre organizovaná skupina ľudí.

Sťažovatelia márne očakávali, že v ich prípade dosiahnu právnu ochranu... pomocou organov verejnej moci - policajného zboru, ktorému prešetrenie prípadu bolo pridelené. ...

Sťažovatelia považujú, že jedine Ústavný súd môže odstrániť stav právnej neistoty, v ktorej sa v danom prípade nachádzajú a ochrániť ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, s ktorým v danom prípade súvisí aj právo na právnu a inú ochranu. ...»

Vychádzajúc z uvedených skutočností sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že postupom okresného riaditeľstva v konaní vedenom pod ČVS: ORP-1962/6-OJP-KE-2008 došlo k porušeniu ich základného práva „na prejednanie... záležitosti v primeranej lehote a na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru“ a základného práva „na právnu a inú ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy“, prikázal okresnému riaditeľstvu v označenom konaní konať bez zbytočných prieťahov a priznal im primerané finančné zadosťučinenie každému v sume po 5 000 €.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie ústavný súd nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05, I. ÚS 158/05).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, základného práva na inú právnu ochranu a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, ku ktorému malo dôjsť postupom okresného riaditeľstva v konaní vedenom pod ČVS: ORP-1962/6-OJP-KE-2008.

1. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie

veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04, I. ÚS 95/06).

Účelom, podstatou a zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci. Ťažiskovým pojmom a komponentom tohto základného práva je to, že jeho ochrana sa uplatňuje vo veci účastníka, v jeho záležitosti. Súčasne je ústavný súd toho názoru, že uplatnenie tohto základného práva je spojené len s takou vecou (záležitosťou) účastníka konania pred súdom alebo iným orgánom právnej ochrany, ktorej prerokovanie a rozhodnutie je zahrnuté do účelu procesného poriadku, ktorý upravuje postup orgánu verejnej moci pri prerokovaní veci účastníka (napr. I. ÚS 18/06).

V súlade s judikatúrou ESLP uplatnenie nároku na náhradu škody poškodeným v rámci trestného konania treba považovať za začatie konania podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. Akonáhle poškodený uplatní svoj nárok na náhradu škody v trestnom konaní, je to prekážkou, aby si náhradu škody paralelne uplatnil aj v občianskoprávnom konaní. Preto konanie a rozhodovanie o nároku na náhradu škody v rámci trestného konania vo vzťahu k poškodenému spadá pod ochranu čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. I. ÚS 18/06, IV. ÚS 44/06).

Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí Krumpel a Krumpelová v. Slovensko z 5. júla 2005 (sp. zn. 56195/00) uviedol, že poškodené osoby uplatňujúce si nárok na náhradu škody v trestnom konaní majú nárok profitovať zo záruk čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože takéto konanie možno považovať za rozhodujúce pre určenie ich „občianskych práv“. Je potrebné poznamenať, že ESLP sa v danom prípade z hľadiska porušenia základných práv sťažovateľov zaoberal ich trestnou vecou, v rámci ktorej nebolo len začaté trestné stíhanie, ale došlo aj ku vzneseniu obvinenia konkrétnej osobe (napr. III. ÚS 189/06, III. ÚS 324/05).

Z uvedeného vyplýva, že domáhanie sa ochrany práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a teda rovnako základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poškodeným v rámci trestného konania je podmienené tým, aby bol uplatnený nárok na náhradu škody v trestnom konaní, ktoré možno za určitých podmienok považovať za konanie vo veci poškodeného (jeho záležitosti). Podľa § 46 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) poškodený, ktorý má podľa zákona proti obvinenému nárok na náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená trestným činom, je tiež oprávnený navrhnúť, aby súd v odsudzujúcom rozsudku uložil obžalovanému povinnosť nahradiť túto škodu. Podľa judikatúry všeobecných súdov, ako aj zo znenia § 46 ods. 3 Trestného poriadku je jednou zo základných podmienok na vyslovenie povinnosti nahradiť škodu, aby poškodený svoj nárok uplatnil voči určitej osobe – obvinenému. Z uvedeného vyplýva, že vo veci poškodeného sa konanie začína uplatnením si nároku na náhradu škody voči určitej osobe, ktorej určitosť je vyjadrená najskôr vznesením obvinenia.

Vo vzťahu k postupu okresného riaditeľstva namietajú sťažovatelia skutočnosti zakladajúce podľa ich názoru zbytočné prietahy. Podľa zistenia ústavného súdu v čase podania sťažnosti ústavnému súdu (doručená sťažnosť 1. februára 2010) nebolo v trestnej veci vedenej okresným riaditeľstvom pod ČVS: ORP-1962/6-OJP-KE-2008 vznesené obvinenie konkrétnej osobe. V tejto súvislosti upriamuje ústavný súd pozornosť na svoju doterajšiu judikatúru, z ktorej treba vyvodiť, že sťažovatelia ako poškodení v trestnom konaní vedenom vo veci bez vznesenia obvinenia (proti konkrétnej osobe) sa nemôžu domáhať vyslovenia porušenia základného práva na konanie bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 212/07, II. ÚS 212/07, III. ÚS 109/06). Až vznesenie obvinenia je teda tým momentom, ktorý dáva poškodenému v trestnom konaní možnosť uplatňovať si ochranu proti konkrétnemu možnému pôvodcovi svojho poškodenia, a teda z nej robí „vec“, na prerokovanie ktorej bez zbytočných prietahov má nárok v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Základné právo poškodeného v trestnom konaní na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy je preto uplatniteľné až po vznesení obvinenia voči konkrétnej osobe (napr. III. ÚS 109/06, I. ÚS 18/06).

Ústavný súd vzhľadom na už citovanú judikatúru, z ktorej treba vyvodiť, že sťažovatelia ako poškodení v trestnom konaní vedenom vo veci bez vznesenia obvinenia sa nemôžu domáhať vyslovenia porušenia základného práva na konanie bez zbytočných prietahov, sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľov na inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavný súd konštatuje, že jeho porušenie sťažovatelia úzko spájajú, resp. ho odvodzujú od nečinnosti vyšetrovateľa v označenom trestnom konaní. Svedčí o tom predovšetkým ich tvrdenie, podľa ktorého *„nečinnosťou a pracovnou letargiou vyšetrovateľ spôsobuje ničím neopodstatnené prietahy v konaní, zbavuje sťažovateľov práva na právnu a inú ochranu, pričom samotné vyšetrovanie z týchto dôvodov stráca efektívnosť, a dôkazy sa maria. Nečinnosť polície sťažovatelia považujú za nesprávny úradný postup osôb verejnej moci, ktoré mali a museli ochrániť... ich základné práva, a poskytnúť právnu ochranu, čoho doposiaľ sa nestalo.“*. Inú argumentáciu, o ktorú by sťažovatelia opreli svoje tvrdenia o porušení svojho základného práva na inú právnu ochranu, v sťažnosti neuviedli.

Pretože ústavný súd nevyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, resp. ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, nemohol vysloviť ani s tým spájané a od neho odvodzované porušenie ich základného práva na inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy. Aj v tejto časti je preto sťažnosť zjavne neopodstatnená, a preto ju ústavný súd odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd nemohol vyhovieť ani ďalším požiadavkám sťažovateľov (prikázať okresnému riaditeľstvu konať bez zbytočných prietahov a priznať im primerané finančné zadosťučinenie), pretože rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, ku ktorému však v prípade sťažovateľov nedošlo.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. februára 2010